

Simundervisning

Vilka faktorer påverkar simundervisningen i skolan?

Therese Åström

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 18:2013
Idrott, fritidskultur och hälsa F-9 2013
Handledare: Lars Lindqvist
Examinator: Åsa Bäckström

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie var att undersöka vilka olika faktorer som påverkar idrottslärares arbetssätt för att eleverna ska uppnå kunskapskravet i momentet simning. Frågeställningarna som har legat till grund för mitt arbete har varit: Vilka hinder och möjligheter finns det enligt idrottslärares för att eleverna ska kunna uppnå kunskapskravet i momentet simning? Vilket stöd får idrottslärares ifrån skolledningen? Hur definierar idrottslärares simkunnighet? och Hur planerar idrottslärares sin simundervisning?

Metod

Med hjälp av sju stycken kvalitativa intervjuer och en relevant forskningsöversikt för mitt arbete har jag kommit fram till ett trovärdigt resultat. Jag har sedan analyserat resultatet ur ett ramfaktorteoretiskt perspektiv och ur ett didaktiskt perspektiv.

Resultat

Det som jag har sett i min studie är att idrottslärares saknar stöd från skolledningen vilket gör att det är svårt för dem att övervinna de hinder som finns för att bedriva en god simundervisning. Den vanligaste orsaken till att idrottslärares ansåg att det var svårt att bedriva en god simundervisning var bland annat ekonomi, tid, tider i simhallen och resurser. Studien visade också att det fortfarande finns idrottslärares som använder sig av en annan definition på simkunnighet än den som skolverket och svenska livräddningssällskapet rekommenderar.

Slutsats

Det är svårt för idrottslärares att bedriva god simundervisning när skolan alltid är i en situation där de måste spara in pengar. Om det ska vara möjligt för lärares att kunna ge eleverna en effektiv simundervisning måste deras förutsättningar förändras.

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Bakgrund	Error! Bookmark not defined.
Definition av simkunnighet.....	Error! Bookmark not defined.
Styrdokument	Error! Bookmark not defined.
Simningens historik i samhället och i skolan.....	Error! Bookmark not defined.
Tidigare forskning	5
Teoretiska perspektiv	11
Ramfaktorteoretiskt perspektiv.....	11
Didaktiskt perspektiv.....	12
Syfte	14
Frågeställningar:.....	14
Metod	Error! Bookmark not defined.
Urval och avgränsning	Error! Bookmark not defined.
Genomförande.....	Error! Bookmark not defined.
Databearbetning och analysmetod	Error! Bookmark not defined.
Tillförlitlighetsfrågor.....	Error! Bookmark not defined.
Etiska aspekter.....	Error! Bookmark not defined.
Resultatpresentation	19
En sammanfattning av de inledande frågorna som handlar om idrottslärares erfarenhet och deras bakgrund.....	19
Idrottslärares definition av simkunnighet?.....	20
Vad har ni för övergripande planering angående moment simning?	20
Vilka möjligheter ser idrottslärares kring simundervisningen?.....	21
Vilka hinder ser idrottslärares kring simundervisningen?	22
Vilket stöd upplever idrottslärares att de får ifrån skollädares?	24
Hur stort utrymme får simundervisningen?	25
Analys av resultat	26
Diskussion	28
Resultat diskussion.....	28
Metoddiskussion.....	30
Referenslista	Error! Bookmark not defined.

Bilaga 1 Intervju guide

Bilaga 2 – Första kontakt.

Inledning

Vatten är spännande och även roligt att leka i. Vatten lockar till många aktiviteter men kan tyvärr också vara farligt om man inte är simkunnig. Sverige är ett land rikt på sjöar och vattendrag och vi har även en lång kust på 850 mil, därför är det svårt att undgå kontakt med vatten. Därför är kunskapen kring simning och livräddning i och kring vatten extremt viktigt att förmedla redan i de tidigare skolåren. Alla elever kan livrädda och det kräver inte att man är stark utan man kan göra på sitt eget vis men det kräver att de har god vattenvana.

Enligt Svenska livräddningssällskapet drunknade endast 82 personer under 2009 vilket är den lägsta siffran någonsin och glädjande är att det endast var åtta barn(2012). Olyckorna sker både inomhus och utomhus men om simundervisningen hade varit bättre kanske några av dessa olyckor aldrig skulle ha inträffat.

Kraepelien-Strid(2007) poängterar att ursprung och bakgrund inte får vara orsaken till att drunkningsolyckorna ökar. Därför bär skolan ett extra stort ansvar att förmedla denna viktiga kunskap till de grupper som har en annan kulturell eller etnisk bakgrund. Sverige är i dag ett mångkulturellt land vilket betyder att det inte är en självklarhet att vara simkunnig. Skolan måste ta hänsyn till elevernas bakgrund, språk, tidigare erfarenheter och kunskaper. Skolan har skyldighet enligt lag att tillgodose eleverna den kunskap som de har rätt till enligt skollagen. Skolan har även skyldighet att hjälpa de elever som har svårt att uppnå kunskapskraven i momentet simning.

Under min VFU väcktes min nyfikenhet att ta reda på vilka olika faktorer som påverkar simundervisningen i skolan. På min VFU-skola var det många elever som inte uppnådde kunskapskraven i momentet simning och detta trots att de endast hade 500 meter till simhallen. Jag blev nyfiken på att ta reda på vad som påverkade simundervisningen i olika skolor. Att kunna simma anser jag vara en väldigt viktig förmåga då detta kan vara avgörande för att kunna rädda liv.

Bakgrund

I bakgrunden kommer jag att redovisa litteratur och tidigare forskning kring simningens framväxt i Sverige. Anledningen till att jag valt att beskriva detta är att jag vill visa hur simningen har utvecklats genom tiderna till att bli en viktig del av skolans idrottsundervisning.

Definition av simkunnighet

Historiskt sett har det egentligen inte funnits någon direkt definition av vad simkunnighet är utan det har varit pedagogernas uppgift att bestämma. Men år 1996 tog den nordiska livräddningsorganisationen ett gemensamt beslut kring vad som är simkunnighet. De kom fram till följande: *Att ramla i vattnet, få huvudet under och efter att ha tagit sig till ytan simma 200 meter varav 50 meter på rygg* (Svenska livräddningssällskapet 1998). Detta var dock inte förankrat i skolan. Efter det har svenska livräddningssällskapet tillsammans med skolverket år 2004 arbetat fram en tydligare definition av vem som är simkunnig: *att kunna falla i vatten och därefter kunna simma 200 meter på djupt vatten, varav 50 meter på rygg, samt kunna bad-, båt- och isvett* (Svenska livräddningssällskapet 1998). Detta för att underlätta arbetet i skolan då lärarna vet vad som förväntas av eleverna och möjligheten att göra en likvärdig bedömning ökar då kunskapskraven blir tydligare.

Styrdokument

Fram till 2006 löd formuleringen i Lpo 94(Skolverket 1994) i momentet simning för årskurs fem på följande sätt: *Eleven ska kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten*. I årskurs nio fanns det inga uppnående mål angående simkunnighet nämnda i Lpo 94. Det var idrottslärarens uppgift att definiera vem som var simkunnig. Den definition som de flesta skolor använde sig av var till största delen den som Svenska Livräddningssällskapet tagit fram. Den kan ses som ett förtydligande över kursplanens mål vad beträffar simkunnighet (Svenska livräddningssällskapet 1998).

Skolverket fick år 2004 i uppdrag av regeringen att förtydliga målen i moment simning. De gjorde en revidering utav kursplanen för idrott och hälsa i Lpo 94(Skolverket 1994). Detta blev klart år 2006. De nya mål som eleven ska kunna uppnå efter det femte skolåret lyder så här: *Ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter och ha grundläggande*

kunskaper i bad-, båt- och isvett (Skolverket 1994). Mål som eleven ska kunna uppnå efter det nionde skolåret: *Kunna hantera nödsituationer i och vid vatten.*(Skolverket 1994).

2011 skapades en ny läroplan för grundskolan, vilket också gav en ny kursplan i ämnet i idrott och hälsa. För att uppnå kunskapskraven i årskurs sex och nio krävs det att eleverna kan simma 200 meter var av 50 på rygg. (Skolverket 2011)

Simningens historik i samhället och i skolan.

Den 28 november 1898 bildades Svenska livräddningssällskapet efter att grundaren, major Viktor Black, inspirerats av det Engelska sällskapet The Life Saving Society. Under ett par år rekryterar de ca 80 000 medlemmar. De hade även märkt av en tydlig minskning av drunkningsolyckor i England under denna period. Tanken med detta sällskap var att informera omgivningen, framförallt ungdomar och de som lever och arbetar ute på sjön, hur man ska agera vid drunkningsolyckor och återupplivande situationer (1998, s. 10-12).

Svenska livräddningssällskapet tog fram elva stycken stadgar för att visa vad som var deras syfte med verksamheten och hur deras arbete var planerat att fungera. Jag har valt ut ett exempel som lyder så här: *Sällskapets syfte är att sprida kunskap i sätten att rädda drunknande och till livet återkalla skenbart drunknade samt att främja simkunnigheten i allmänhet i landet* (ibid, s.12).

Redan till Svenska livräddningssällskapets 10 års jubileum kunde förbundet se att de uppnått de mål som de angivit i sina stadgar. Några av skälen till att de uppnått sina mål var att det kämpat med att väcka ett intresse för simning och livräddning genom föredrag, att sträva för sällskapets spridning och anordna avgiftsfria kurser att lära sig simma. Men förbundets slutmål att varje medborgare skulle ha simkunnighet var fortfarande långt borta (ibid, s. 17).

År 1911 införde Västerås den första simundervisningen på stadens folkskola. Den genomfördes dock till en början på land, för att därefter testa eleverna i vattnet. Undervisningen var gratis och de räknade med att cirka 400 barn varit med och deltagit i simundervisningen och utav dem var ca 85 % mer eller mindre simkunniga (ibid, s. 18).

År 1918 blev Hugo Möller ny sekreterare för Svenska livräddningssällskapet. Han blev känd genom sitt motto som löd: *simkunnighet – en medborgerlig rättighet*” för att sedan ändras till *simkunnighet en medborgerlig skyldighet* (ibid, s. 18). Möller kämpade länge med att skolan

skulle ta sitt ansvar för den allmänna simundervisningen samt att få kommunen att hjälpa till med resurser för att få bra kvalitet på undervisningen (ibid, s.18). Tack vare Hugo Möllers kamp om varje medborgares rätt till simning infördes år 1920 den obligatoriska simundervisningens dag, då alla folkskolor som hade idrottsundervisning skulle ha torrsim på schemat. Nu började även övriga samhället förstå vilka positiva effekter som simning hade då det var både hälsofrämjande och viktigt i nödsituationer. Det resulterade i kommunens intresse för att investera i simhallar (ibid, s. 19).

År 1938 hade Svenska livräddningssällskapet sitt 40 års jubileum och de firade och var väldigt stolta över simningens starka framgång i samhället. De var väl förberedda att gå vidare och var även redo att samarbeta tillsammans med Riksföreningen för simningens Främjande, som vid sidan av Svenska livräddningssällskapet också kämpat med frågor rörande simning (ibid, s. 21)

Det fanns flera olika förbund och främjanden som arbetade kring frågor om simsäkerhet. I början av år 1970 talet gick Svenska livräddningssällskapet ihop med Simfrämjandet och fick namnet Svenska livräddningssällskapet Simfrämjandet, som även kan förkortas SLS (ibid, s 33).

Riksdagen gjorde ett försök år 1940 att införa obligatorisk simundervisning i kommunerna. Resultatet blev dock inte som man trodde. Enligt undersökningen som gjordes av Svenska livräddningssällskapet år 1948 på 2000 kommuner på landsbyggnaden visade det sig att bara en tredjedel av skolorna hade en fungerande simundervisning. Medan en undersökning som gjordes ute i städerna visade att nästan alla städer hade en fungerande simverksamhet. (ibid, s 40).

Skolan är den enda verksamhet där man har möjlighet att nå ut till alla barnen med samma kunskap. Därför blir skolan givetvis huvudarena för att vidarebefordra kunskapen kring simning och livräddning. Till en början var det Svenska livräddningssällskapet som stod för utbildningen men i början av 1980 talet så lades rekommendationer till i läroplanen att skolan måste ta ansvar att förmedla simundervisningen. Men det var inte förrän i början av 1990 - talet som simningen började vara en del av idrottsundervisningen. (ibid, s 46).

Svenska livräddningssällskapet har länge kämpat för att det i betyget ska stå om eleven är simkunnig, vilket också var en rekommendation från skolöverstyrelsen (ibid, s 51). Detta ledde till stor press på många skolor samt att det blev en stor hysteri kring att utbilda simlärare på skolorna. Under en nioårstid utbildade Svenska livräddningssällskapet cirka 12 000 simlärare (ibid, s. 52).

I samband med 1945-års folkräkning passade staten på att fråga alla medborgare över 7 år om de ansåg sig som simkunniga, det vill säga, att de kunde simma mer än 50 meter. Av kvinnorna ansåg sig 36 % simkunniga och av männen påstod sig 60 % kunna simma (ibid, s. 60).

Under slutet av 1960 talet och ungefär 20 år framåt var man noga med att kartlägga elevernas simkunnighet. År 1988 var hela 90 % av alla elever i årskurs 6 simkunniga. Men under de senaste åren tyder det på en försämring av elevernas simkunnighet. Enligt Svenska livräddningssällskapet beror det på skolornas minskning av simundervisning (ibid, s. 62-64).

Forskningsöversikt

Jag har tagit del av två rapporter som Skolverket (2004 & 2010) har gjort angående elevernas måluppfyllelse i momentet simning. Anledningen till att jag valt dessa två rapporter är att det lyfter fram vad som är relevant för min undersökning. Hur undervisningen ser ut på skolan och vad som påverkar simundervisningen.

Skolverket gjorde år 2003 en rapport om *Tillsyn om simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten* (Skolverket 2004). Syftet med rapporten var att se om kommunerna och huvudmännen på fristående skolorna ansvarar för att målen uppnås och att eleverna ges de förutsättningar som behövs för klara målen inom momentet simning. Det är huvudmännen på skolorna som bär ansvaret till att undervisningen går till på rätt sätt. Enligt skolverket fick huvudmännen svara på frågor kring simkunnighet och simundervisning på skolan.

Studien omfattade alla elever i årskurs 5 och den visade att över 7000 elever inte var simkunniga. Det framkom även att definitionen av simkunnighet varierade stort mellan de olika skolorna. Den vanligaste definitionen var den som Svenska livräddningssällskapet rekommenderat. Något som bör tilläggas är att rapporten gjordes innan kursplanen för Idrott och hälsa reviderades 2007 med en tydligare definition om vad simkunnighet är.

De faktorer som Skolverket kom fram till var orsaken till att eleverna inte uppnådde målen i momentet simning varierade mellan de olika skolorna. Den vanligaste orsaken var medicinska/sociala skäl hit hör till exempel elever som har fysiska och psykiska problem, allergier, övervikt, rädsla och dåligt självförtroende. På andra plats kom religiösa/kulturella skäl som orsakade att eleverna hade svårt att uppnå målen. Ekonomiska/organisatoriska skäl var den tredje faktorn som påverkade simundervisningen.

När Skolverket gjorde denna rapport saknades det tydliga definitioner om vad simkunnighet var. Skulle det kunna vara en bidragande orsak till att över 7000 elever inte uppnådde målen? Hur är det möjligt att göra en bedömning då det saknas underlag om vad som egentligen ska bedömas?

År 2010 gjorde skolverket en uppföljningsstudie av simkunnigheten i årskurs fem. (Denna undersökning var en uppföljning av den som gjordes år 2003.) Resultaten jämfördes aldrig eftersom definitionen av simkunnighet reviderades år 2007. 500 lärare i idrott och hälsa deltog i enkätundersökningen. Undersökningen visade att 8,3 % av eleverna inte uppnådde målen. Studien visade att flickor når målen i högre utsträckning än pojkar. Elever som går i friskolor når målen i högre utsträckning än dem som går i kommunala skolor.

Anledningen till att eleverna inte uppnådde målen i momentet simning varierade mellan de olika skolorna. Den vanligaste orsaken var rädsla för vatten. Det är många nyanlända elever ifrån andra kulturer som inte har någon erfarenhet av att vistas i vatten och därmed saknar vattenvana. Det gick att se ett samband mellan god vattenvana och tidig simundervisning. De elever som redan fick simundervisning i årskurs tre eller tidigare hade lättare att uppnå målen än de skolor som började med simundervisning i årskurs fyra eller senare.

Några lärare nämner ekonomin som en bidragande orsak till att eleverna inte uppnår målen då det saknas både tid och pengar för att erbjuda en bra och effektiv simundervisning. Det framkom också i studien att det är svårt att få tillgång till simhallar. Denna rapport lyfter fram olika ramfaktorer som påverkar simundervisningen. Dessa faktorer kan vara en bidragande orsak till att 8,3 procent av eleverna i årskurs fem inte kan simma. För att kunna bedriva en god simundervisning krävs det att det finns pengar att lägga på simundervisningen och att det finns någonstans att simma.

Eva Kraepelien – Strid(2007) har gjort en studie om simkunnighet, *Simkunnighet är viktigt, eller.....* Där jämförde hon antalet drunkningsolyckor vid olika sekelskiften. Kring sekelskiftet 1900 uppstod det ca 1 100 drunkningsolyckor per år. Vid sekelskiftet 2000 hade drunkningsolyckorna sjunkit till cirka 150 stycken per år. Då bodde det också nästan dubbelt så många människor i Sverige. Kraepelien-Strid(2007) ifrågasätter dock om vi ska vara nöjda med det resultatet. Hon menar att det finns ett tecken på att skolorna skär ner på simundervisningen vilket kan leda till att simkunnigheten i våra skolor minskar och till följd av detta finns det en risk att drunkningsolyckorna ökar istället.

Hon menar också att de som inte är simkunniga kan känna utanförskap eller otrygghet. I skolan finns det barn och ungdomar som har en annan kulturell eller etnisk bakgrund. För dessa elever menar Kraepelien – Strid(2007) att det finns en risk att de saknar någon form av simkunskap och att det är extra viktigt att skolan fångar upp dessa elever. Hon poängterar att ursprung och bakgrund inte får bli orsaken till att drunkningsolyckorna ökar igen (s.166-167).

I samma kapitel förklarar Kraepelien – Strid(2007) att det är viktigt att som undervisande lärare i simning ställa sig följande simdidaktiska frågor innan man börja undervisa (s.171-172). Varför? – Att ha egna argument till varför detta moment är så viktigt. Argument som kan motivera eleverna till att förstå varför det är viktigt att kunna simma. Vad? – Elevernas mognad, bakgrund, förkunskaper ska ligga som grund för val av övningar. Hur? – Vilken pedagogisk modell som används för att nå ett bra resultat samt vilka yttre faktorer som kan påverka resultatet. När och var? – När och var är det möjligt att bedriva simundervisning? Vem? – Vem ska leda simundervisningen? Skolans lärare eller ska man köpa in simundervisningen ifrån simhallen?

Författaren avslutar med att understryka att det är mycket viktigt att den som lär ut simning måste behärska de olika färdigheter som eleverna förväntas lära. Att läraren inte är tillräckligt påläst om de simdidaktiska frågorna skulle kunna vara en bidragande orsak till att eleverna inte uppnår kunskapskraven.

Teoretiska perspektiv

Min studie handlar om simundervisning och de olika faktorer som styr undervisningen. Jag har valt att använda mig både av det ramfaktorteoretiska perspektivet samt det didaktiska perspektivet för att lättare kunna förstå, förklara och analysera resultatet.

Ramfaktorteori.

Grundaren till det ramfaktorteoretiska tänkandet är Urban Dahllöf. År 1967 presenterade han arbetet *Skoldifferentiering och undervisningsförlopp* (Lindblad, Linde & Naeslund 1999, s.98). Studien skildrar olika faktorer som påverkar undervisningsförloppet. Dahllöfs studie blev grunden för vad som kom att kallas ramfaktorteori. Det krävdes en teori för att förstå hur undervisningens resultat är kopplade till undervisningsförloppet vilket i sin tur begränsas av yttre faktorer så som tid och elevgrupp (1999, s. 98).

Figur 1. En enkel form av ramfaktorteori.

Denna modell använde Dahllöf för att förklara undervisningsprocessen. Modellen visar att resultaten av undervisningen går att styra via politiska och administrativa beslut om antagningsregler, timplaner, gruppstorlek etcetera (1999, s. 98).

Enligt Linde (2006) är ramteori komplex men att den ibland upplevas simpel. Utomvetenskapligt har den haft stor betydelse i skolpolitiska debatter genom att höja medvetenheten kring hur förändringar måste gå hand i hand med andra statliga beslut som antagning, tidsåtgång, utvärderingssystem etcetera för att åstadkomma de bästa resultaten (s.52).

Lindblad, Linde och Naeslund (1999) betonar att det inte bara behöver vara fysiska, administrativa och juridiska ramar som styr undervisningen. Det kan även vara traditioner och hur den sociala sammansättningen av en elevgrupp ska vara (s.98).

Lindblad, Linde och Naeslund(1999) menar att ramfaktorsteorin aldrig har tagit på sig att kunna vägleda lärare att lyckas uppnå ett önskvärt beteende/resultat hos eleverna. Däremot så kan man gå tillbaka och se om det fanns ramfaktor som påverkade resultatet. (s. 101).

Enligt Lundgren(1994) är tillämpningen av remfaktorteorin en form av målstyrning av utbildningen. Med målstyrningen följer resultatanalys och därmed utvärdering. Det är inom utvärderingstänkandet som ramfaktorteorin kommit att bli ett tankeverktyg (s.36)

Didaktiskt perspektiv

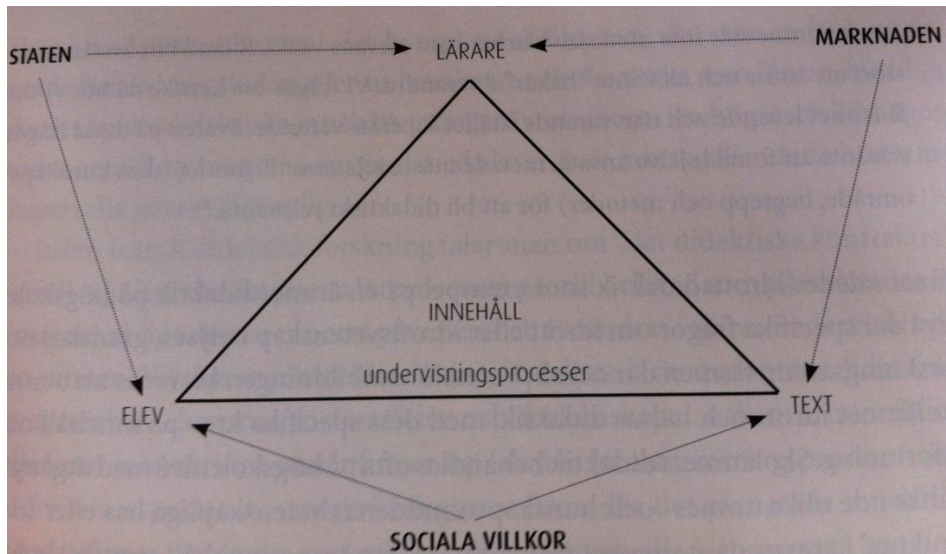
Definitionen på didaktik enligt Nationalencyklopedin(2012) är läran om undervisning eller undervisningens och inläringens teori och praktik. Synonymer till didaktik kan enligt Nationalencyklopedin vara lärande, pedagogiskt arbete och utbildningsvetenskap.

Under 1980-talet introducerades begreppet didaktik i den svenska lärarutbildningen (Larsson & Meckbach, 2007 s.12). Didaktiken behandlar begrepp som frågor kring *vad* undervisningen innehåller, *varför* man undervisar, *när* man undervisar *hur* undervisningen läggs upp, *för vem* man undervisar och *vem* som undervisar (s.12) Jämfört med metodikbegrep som behandlar *hur*-frågan syftar didaktikbegreppet till att lyfta blicken från undervisningssituationen till undervisningsprocessen (s.13).

Den didaktiska forskningen handlar om undervisningsprocesser (Lundvall & Meckbach, 2010, s.17). Enligt Staffan Selander professor i didaktik kan man inte sätta ett likhetstecken mellan didaktik och lärande. Han menar att det finns en rad olika utomstående faktorer som påverkar ämnesdidaktiken såsom styrdokument och olika politiska intressen som omgärdar ämnet (s.22). Det finns också undervisande lärare som är influerade av olika sorters utbildning, traditioner och rutiner. Dessa faktorer påverkar förutsättningarna för lärandeprocessen (s.22).

Det krävs att idrottlärarna både har en ämnesrelaterad teoretisk kunskap och en didaktisk kunskap för att kunna bedriva en god undervisning i ett visst ämne (Lundvall & Meckbach 2010, s .22-23).

I följande figur 1 kan man urskilja de aktörer eller företeelser som står i fokus i den didaktiska processen. Centralt finns läraren, elever och ämnets text(lekar, idrottsaktiviteter, danser m.m) Lektionsinnehållet och undervisningssituationen formas med lärare, elever och text. Men spelutrymmet påverkas i sin tur av staten via olika styrdokument, av samhällets och individens sociala villkor och marknaden som producerar redskap och annan utrustning. (2010, s.23)

Figur 1

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka vilka olika faktorer som påverkar idrottslärnarnas arbetssätt för att eleverna ska uppnå kunskapskravet i momentet simning.

Frågeställningar:

- Hur definierar idrottslärnarna simkunnighet?
- Hur planerar idrottslärnarna sin simundervisning?
- Vilka hinder och möjligheter finns det enligt idrottslärnarna för att eleverna ska kunna uppnå kunskapskravet i moment simning?
- Vilket stöd får idrottslärnarna från skolläningen?

Metod

Att välja rätt metod i ett examensarbete kräver en del resonering, att försöka hitta den bästa potentiella vägen fram till resultatet. Jag har valt mellan den kvalitativa metoden och den kvantitativa metoden.

Enligt Backman(1998) är det två olika sätt att samla in information på, som kan beskrivas på detta sätt. En kvantitativ metod kan beskrivas som kvantifiering med hjälp av matematiska och statistiska mätningar. Hit hör till exempel enkäter, prov, frågeformulär m.m (s. 31). En annan typ av studie kan beskrivas som kvalitativa metoder som helt och hållet saknar siffror eller tal utan resultatet beskrivs i verbala formuleringar så som meningar och ord (ibid).

Nu ska jag beskriva min väg fram till resultatet. Det jag hade i åtanke då jag valde väg var att jag skulle få ut så mycket som möjligt av varje deltagare. Vilket jag kände att jag skulle få om jag gjorde en kvalitativ metod.

En kvalitativ metod kan bidra till en djupare inblick hur lärarens åsikter är formade medan en kvantitativ metod mer ger inblick i hur många i en grupp som har en viss åsikt (Trost, 1997, s. 15). Det som jag tänkte på då jag valde metod var att jag ville få ut så mycket som möjligt av mitt urval. Eftersom jag kände att jag ville höra lärarens erfarenheter och tankar tyckte jag att det passade bäst med kvalitativa intervjuer. Vid en kvalitativ metod kände jag att jag hade större chans att få ut ett längre svar och även en möjlighet att ställa följdfrågor. Vilket inte är möjligt vid enkäter där det även kan vara så att läraren tolkar frågorna olika (s. 17).

Urval och avgränsning

Jag har valt att intervjua sju stycken idrottslärare som arbetar inom Stockholms kommun. Fyra av lärarna arbetar i grundskolans tidigare år med tre av lärarna arbetar i grundskolans senare år. Jag valde ut deltagarna i min intervju efter bekvämlighetsprincipen, vilket innebär att jag kontaktade skolor som låg i min närhet, skolor som jag hade lätt att ta mig till (Trost, 1997, s.118).

Samtliga skolor som lärarna arbetar på är kommunala och ligger alla i samma stadsdel men avståndet till simhallarna varierar. Eftersom syftet med min undersökning inte är kopplad till något särskilt stadie så valde jag att kontakta idrottslärare som undervisade både i låg, mellan

och högstadiet. Slumpen gjorde att det blev tre stycken lärare från högstadiet och fyra lärare som undervisade i årskurs 1-6.

Genomförande

När jag äntligen bestämt mig för att det är den kvalitativa metoden som jag vill använda mig av började jag formulera frågor som skulle ge mig möjlighet att besvara mina frågeställningar. Jag använde mig av Trost(1997, s. 73) anvisning att utforma korta och raka frågor. Detta också för att underlätta för den som blir intervjuad.

Jag valde att kontakta skolorna via e-post och min handledare hjälpte mig att utforma ett brev¹ som hon tyckte var lämpligt som första kontakt. Jag valde även att informera om mina frågeställningar till pedagogerna så att de skulle få en tydligare bild av mitt syfte med undersökningen. Fyra av de tillfrågade svarade snabbt och vi bokade in en tid. Medan de sista tre intervjupersonerna var svåra att få tag på. Efter att jag fått klartecken av idrottslärarna tog jag även kontakt med deras rektorer för att få tillåtelse att göra intervjuerna.

Intervjuerna tog i snitt 30-40 minuter och samtliga intervjuer skedde på pedagogernas arbetsplats. Enligt Trost(1997, s.50) är det viktigt att hitta en plats där idrottsläraren känner sig trygg och inte blir störd, varken av telefoner eller barn som behöver hjälp. Varje intervju startade med en allmän diskussion om hur idrottsundervisningen fungerade, mest för att skapa ett bra intervjuklimat. Jag hade med mig en diktafon så alla intervjuer spelades in, vilket jag givetvis fått godkänt av alla pedagoger. Jag berättade att allt som sägs under intervjun kommer att behandlas konfidentiellt(Vetenskapsrådet 2012). Anledningen till att jag valde att spela in intervjuerna var för att underlätta mitt efterarbete och att mitt fokus hamnade på frågorna och svaren under intervjun, vilket Trost(ibid, s.50) anser är en fördel med att använda sig av inspelade intervjuer. Om man bara använder sig av anteckningar kan det vara så att man missar något viktigt, något som man inte uppfattar eller hör under intervjun. En fördel med att spela in samtliga intervjuer är att det ger mig obegränsade tillfällen att gå tillbaka och lyssna. Intervjuerna följde enligt min intervjuguide², men ibland var jag tvungen att ställa följdfrågor, då jag var osäker på om de förstätt frågan samt ifall jag tolkat deras svar korrekt. Trost (ibid, s.52) anser att det är viktigt att ställa följdfrågor, då man som intervjuare inte kan förstå svaren direkt, det är farligt att tro att man förstår, man måste vara säker

---

¹ Bilaga, Första kontakt.

² Bilaga, Frågeguide.

Databearbetning och analysmetod

När jag avslutat intervjun åkte jag hem för att transkribera intervjun och jag försökte vara så noggrann som möjligt. Jag lyssnade på bandet flera gånger för att vara säker på att jag inte misstolkat något.

Vid en kvalitativ metod är det vanligast att arbeta med ett textmaterial. När man har ljudinspelade intervjuer brukar allt som sägs skrivas ner i text. Min handledare tyckte att jag kunde hoppa över harklingar och hmm. Jag skrev ut samtliga intervjuer för att få en bättre överblick. Sedan läste jag igenom varje intervju noggrant. Jag använde varje frågeställning som rubrik och tog sedan ut det som var mest relevant för att besvara mina frågeställningar. Jag försökte på ett överskådligt sätt klarlägga och lyfta fram likheter och olikheter mellan idrottslärarna, om det fanns något hinder/möjligheter som var återkommande för alla skolor eller om skolorna påverkades av egna begränsningar.

Jag kommer inte att namnge idrottslärarna, deras arbetsplats eller övriga platser som de nämner i intervjun. Allt för att värna om deras integritet. Namnen som ges i resultat och diskussionen är påhittade.

Jag har valt att i resultatdelen presentera mitt resultat i två delar. Först redovisar jag den information som jag fått fram med fokus till mina frågeställningar. Utan att göra kopplingar till tidigare forskning eller mina teoretiska perspektiv. Efter det kommer jag att presentera analys av resultat där jag med hjälp av mina två teoretiska perspektiv kommer att analysera mitt resultat.

Tillförlitlighetsfrågor

Det som jag ville undersöka var vilka olika faktorer som påverkar idrottslärarnas arbetssätt för att eleverna ska uppnå kunskapskravet i momentet simning. Jag anser att mina frågeställningar och min intervjuguide som jag använt har hjälpt mig att svara på mina frågeställningar och gjort min undersökning relevant. Det svåra är att veta om jag har tolkat lärarnas svar på deras vis, eller om jag har läst för mycket mellan raderna. Jag skulle kunna ifrågasätta mitt undersökningsområde, hur hade mitt resultat blivit ifall jag hade kontaktat skolor i andra kommuner eller stadsdelar.

Jag använde mig av kvalitativa intervjuer, vilket kan ha orsakat en lägre tillförlitlighet när det gäller mina första intervjuer. Orsaken var att jag kände mig ovan i situationen då jag saknade erfarenhet av att utföra intervjuer. Men det som höjde min tillförlitlighet anser jag var att jag spelade in alla intervjuer. Detta gav mig möjligheten att lyssna flera gånger på intervjun, om man bara för anteckningar under intervjun finns det en risk att man inte får med allt samt att man kanske hör fel vilket kan påverka resultatet.

Etiska aspekter

När jag genomförde mina intervjuer har jag varit noggrann med att följa de etiska aspekterna som Vetenskapsrådet(2012) rekommenderar en att följa vid en vetenskaplig studie. Innan intervjutillfället fick deltagarna ett informationsbrev där det tydligt stod att det var frivilligt att delta, att all data skulle behandlas konfidentiellt samt att alla personuppgifter skulle behandlas anonymt (Backman, 1998).

Det finns fyra huvudkrav som Vetenskapsrådet(2012) ställer på forskningen som jag har tagit hänsyn till när jag gjort min studie. Det är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet handlar om att de som deltar i studien ska bli informerade om studiens syfte samt vilken deras uppgift är (Vetenskapsrådet 2012). Den informationen fick de ta del av i informationsbrevet som jag skickade som första kontakt inför mitt besök. Samtyckeskravet ä att den som deltar själv har fått bestämma att den vill delta i studien. Jag har i mitt informationsbrev berättat att det är helt frivilligt att delta och att de kan hoppa av när det vill. Konfidentialitetskravet är att de personer som deltar i studien ska vara anonyma, så även platser som nämns. De kommer inte nämnas vid deras rätta namn under studien. Nyttjandekravet understryker att all data som samlas in till studien får bara användas i denna studies sammanhang. Så fort mitt examensarbete är avslutat kommer jag att radera allt material.

Resultatpresentation

Här följer resultatet av de intervjuer som jag har utfört. Jag har valt att dela upp resultatet i två delar en del där jag sammanfattar resultatet utifrån mina frågeställningar och en del där jag gör en analys utifrån mina teoretiska perspektiv.

Idrottslärares erfarenhet och deras bakgrund.

Här kommer en kort sammanfattning av idrottslärares Bakgrund och erfarenhet. Namnen som jag använder mig av är påhittade.

Mia – Undervisare i årskurs 1-5. Hon har idrottslärarexamen från ett annat land. Hon har arbetat med simundervisning i skolan ungefär i fem år.

Lotta- Undervisare årskurs 1-6. Hon saknar behörighet att undervisa i idrott och hälsa. Har gått flera kurser hos svenska livräddningssällskapet och är utbildad simlärare. Hon har lång erfarenhet av att arbeta med simundervisning.

Tony – Undervisare i årskurs 6-9. Han är behörig lärare i idrott och hälsa Han har arbetat med simundervisning i ca fem år.

Kris – Undervisare i årskurs 1-6. Han har lärarexamen ifrån ett annat land. Han har gått en fördjupningskurs i simundervisning 7,5 poäng. Han har två års erfarenhet av att arbeta med simundervisning.

Per – Undervisare årskurs 6-9. Han är behörig lärare i idrott och hälsa.. Han har tre års erfarenhet av att arbeta med simundervisning.

Hanna – Undervisare i årskurs 1-9. Hon är behörig lärare i idrott och hälsa. Hon har sju års erfarenhet av att arbeta med simundervisning.

Isa – Undervisare i årskurs 1-6. Hon är behörig lärare i idrott och hälsa. Hon har 30 års erfarenhet av att arbeta med simundervisning.

Idrottslärnarnas definition av simkunnighet?

Mia anser att det räcker med att simma 100 meter på djupt vatten för att vara simkunnig. Men hon vet att det krävs att eleven skall kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg för att eleven ska bli godkänd.

Jag tycker att man kan vara simkunnig trots att man inte uppnår kunskapskravet i moment simning (Mia).

Kris menar att de elever som kan simma utan ansträngning under en längre period är simkunniga. De återstående fem idrottslärnarna använde sig av samma definition som finns i kursplanen för idrott och hälsa.

Idrottslärnarna var inte överens om vad definitionen på simkunnighet var.

Hur planerar idrottslärnarna sin simundervisning?

Mia berättar att i de lägre årskurserna vill de främst skapa en god vattenvana. De genomför olika lekar i gruntvatten både ovan och under vattenytan. Allt för att eleverna ska känna sig trygga i vattnet. När de börjar årskurs fyra är det dags för simskola. Denna undervisning sköter hon helt själv. Då ligger fokus främst på att eleverna ska hitta rätt teknik.

Tony och Per som undervisar i årskurs 6-9 hoppas att deras elever redan är simkunniga eftersom detta är ett krav för att få betyg ifrån årskurs sex. Deras simundervisning fokuserar mest på att repetera och slipa på tekniken för att bli en säkrare simmare. Men det finns också tid till livräddningsmomentet.

Nu handlar det om att finslipa tekniken, bli en bättre simmare och känna sig trygg i djupt vatten och att hantera olika nödsituationer som kan uppstå vid och i vattnet (Per).

Hanna försöker skapa en röd tråd i simundervisningen. Att det finns en tydlig progression från år till år. Att hon först arbetar med att skapa en god vattenvana med hjälp av olika lekar, sedan att de måste våga doppa huvudet och kunna hoppa ifrån kanten osv. *Målet är att alla elever ska vara simkunniga i årskurs fyra, vilket de flesta är. Många får hjälp hemifrån (Hanna).*

Lotta tycker det är svårt att planera simundervisningen. Många elever har så olika förutsättningar och bakgrund. Hon bedriver undervisningsdelen själv, det är svårt att hinna med att hjälpa alla. Lotta strävar hela tiden efter att det ska finnas en tydlig progression i undervisningen. *För att kunna simma måste man våga doppa huvudet, därför är det viktigt med en tydlig progression.*(Lotta)

Isa berättar att de arbetar med halvklasser, fritids tar hand om halva gruppen och gör vattenvaneövningar medan hon arbetar med elevernas simteknik. Deras simundervisning börjar i årskurs 2. *Den tid som jag lägger ner på simundervisningen handlar med om hur jag ska få ihop logistiken.*(Isa)

Kris får hjälp av idrottslyftet för att bedriva en god simundervisning. *De sköter det mesta jag är med ibland men då endast i bedömnings syfte.*(Kris)

Att det ska finnas en tydlig progression är något som framförallt idrottslärarna i låg- och mellanstadiet strävar efter. Till en början läggs fokus på vattenvana innan de bygger vidare. Medan idrottslärarna i högstadiet inte alls talar om någon progression utan mer bara kör på.

Vilka möjligheter ser idrottslärarna kring simundervisningen?

Mia och Tony har endast 500 meter till simhallen så de kan snabbt ta sig dit. Även Hanna har gångavstånd. Medan de andra idrottslärarna kan ta sig till simhallen på cirka tio minuter med buss. Alla idrottslärare tycker att de är ett rimligt avstånd för att ta sig till simhallen.

Mia tycker att närheten till simhallen underlättar mycket då det inte kräver lika mycket engagemang från de övriga lärarna på skolan. Eleverna kan själva ta sig till simhallen där personal från fritids möter upp efter vägen.

Lotta tycker att övriga lärares inställning påverka simundervisningen. Om de är positiva till simundervisningen blir den oftast lättare att genomföra. Hon tycker också att rektorns engagemang spelar stor roll. Deras nuvarande rektor är i grunden idrottslärare detta gör simundervisningen prioriteras i bland. *För att jag ska kunna få ta tid från mina kollegors lektioner brukar det underlätta om de har en positiv inställning till simundervisning* (Lotta).

Hanna berättar att det är fritids och siminstruktörer ifrån simhallen som bedriver all simundervisning i årskurs 1-3. Simundervisningen sker under fritidsverksamheten, detta har fungerat väldigt bra på hennes skola.

Isa tycker att de har bra förutsättningar att bedriva en bra simundervisning. Deras närhet till både Mälaren och simhallen gör att de snabbt och enkelt kan ta sig dit. Det är även en stor simhall med flera bassänger. De får hjälp av fritids och de övriga lärarna är positiva till simundervisningen. *Tack vare vårt samarbete med fritids är vår simundervisning möjlig, de ställer alltid upp på att följa med till simhallen (Isa).*

Isa berättar också om att hon varje läsår brukar delta på föräldramötet för eleverna i årskurs två. Då berättar hon om simundervisningen som eleverna kommer att få ta del av under terminen samt att hon uppmanar föräldrarna till att gå till simhallen med sina barn och öva som ett komplement till simundervisningen som sker i skolan.

Kris har samarbetat med idrottslyftet vilket ha gett hans skola flera tider i simhallen än de skulle fått annars. *Utan idrottslyftet hade nog inte vår simundervisning varit lika möjlig och effektiv.(Kris).*

Alla idrottslärare är positiva till simundervisningen och ser många möjligheter att kunna bedriva en god simundervisning. Enligt alla idrottslärare är närheten till simhallen en av de viktigaste faktorerna.

Vilka hinder ser idrottslärarna kring simundervisningen?

Lotta beskriver ett av hindrena som hon upplever med simundervisningen så här:

På vår skola är ekonomin aldrig så bra att det finns pengar att lägga på simundervisningen. Inför varje läsår lovar skolledningen att de kommer att bli simskola för årskurs fyra. Men när det väl är dags måste man alltid ta strid för att få igenom det. Simundervisning är inget som skolledningen prioriterar på vår skola (Lotta).

Lotta berättar också att det finns alldeles för få simhallar. Varje termin bråkas det om att få tider. Trots att det finns flera simhallar i närområdet går alldeles för få timmar till skolorna,

utan de olika simanläggningarna tar beslag på många tider för att bedriva sin egen verksamhet.

Kris tycker att de övriga lärarnas syn på simundervisningen har en stor betydelse. Eftersom det är svårt att bedriva simundervisningen under idrottslektionerna på grund av att tiden inte räcker till eller att det inte finns tid att boka just på deras lektion. Det behövs ibland att man får ta eller låna lite tid ifrån ett annat ämne vilket inte alltid är så populärt. *Men det absolut största problemet är att det inte finns några tider*(Kris).

Även Mia anser att det saknas tider i simhallen, det är svårt att bedriva simundervisning när det inte finns någonstans att simma. Hon tycker att det borde finnas ett större intresse uppifrån att kommunen eller staten borde se till att det finns någonstans för oss att bedriva vår simundervisning. *Jag blir besviken när det aldrig ges någon extra tid för att bedriva simundervisning. Vi har många elever som inte uppnår målen. Hur ska vi kunna hjälpa dem om det inte finns tid?*(Mia).

Hanna tycker att det är svårt att hinna med att ge eleverna en likvärdig bedömning, hon känner sig ensam. Oftast ges det inte så många tillfällen att bedöma elevernas simkunnighet och när det väl sker då sker det oftast i helklass. *Hur ska jag kunna ge eleverna en rättvis bedömning då jag helt själv ska bedöma 25 elever under 45 minuter* (Hanna).

Tony upplever tiden som det största hindret att det inte finns någon tid för att bedriva extra simundervisning för de elever som inte uppnår målen. Han tror att orsaken till det är att ledningsgruppen prioriterar annat.

Isa är fast besluten att de har det bästa förutsättningarna för att bedriva en god simundervisning men tyvärr finns det inte tider att boka upp sig på i simhallen. *Vi har äntligen en skolledning som förstår vikten av en god simundervisning, då är det tråkigt att det ska brista i att det inte finns tider.* (Isa)

Isa säger också *Mycket hänger på skolledningen, om det anser att simundervisningen är viktig. Ja, då läggs det tid och pengar på simundervisningen* (Isa).

Idrottslärarna var överens om att de ekonomiska resurserna och tider i simhallen var de två största faktorerna som påverkade simundervisningen. Även skolledningens inställning hade en stor påverkan.

Vilket stöd upplever idrottslärarna att de får ifrån skolledningen?

Isa menar att det ibland känns motigt att arbeta med frågor rörande simundervisningen, först ska man motivera för en del elever varför det är viktigt att kunna simma. Inte bara för att det står med i kunskapskraven utan också att det är en form av egen livförsäkring. Efter det ska man gå och motivera för skolledningen varför det är så viktigt att kunna simma. *Sen det blev en del av kunskapskravet att kunna simma har skolledningen fått en annan syn på simundervisningen*”(Isa)

Mia tycker att hon märker skillnad på skolledningens prioriteringar. Det läggs mycket mer resurser på högstadiets simundervisning. Hon tror att orsaken är att de får betyg och att skolledningen vill att alla elever ska gå ut med bra betyg. Men Mia menar om man lägger in resurserna tidigare så kommer de flesta av eleverna att kunna simma när det börjar i högstadiet. Eleverna har dessutom lättare att lära sig då de är mindre.

Att kunna simma är inte bara en förutsättning för att få betyg utan också en form av livförsäkring, kan du simma kan du rädda sitt eget liv men också andras. Därför ska man inte vänta med simundervisningen(Mia)

Lotta tycker alltid att det är lika jobbigt när simundervisningen kommer på tal. Man måste ständigt argumentera om varför det är viktigt att lägga tid och pengar på simundervisningen. Hon upplever att hon måste försvara sitt ämne, hon menar att detta är ju inget hon har kommit på att de ska genomföra simundervisningen utan det står ju trots allt i Lgr 11 att man måste kunna simma. Men nu när regeringen har infört betyg i årskurs sex hoppas Lotta på förändring. Eftersom de elever som inte är simkunniga inte får något betyg tror hon att skolledningen kommer att lägga mer pengar på simundervisningen.

Skolledningen vill ju att alla elever i årskurs sex ska få betyg i idrott och hälsa. Men jag tycker att det är tråkigt att man ska behöva hota med betyg för att skolledningen ska ta fråga kring simundervisning på allvar(Lotta)

Hanna berättar att hon inte får något direkt stöd ifrån skolledningen angående simundervisningen. Men om hon kontaktar dem och behöver hjälp kring elever som inte vill delta på grund av olika anledningar så ställer de gärna upp. *Den ända gång som de sker någon form av återkoppling till simundervisningen är då vi går igenom varför olika elever inte uppnått kunskapskravet i början på terminen(Hanna).*

På Pers skola har skolledningen lagt in extra tid i schemat för att han och hans kollegor ska kunna bedriva en god simundervisning. När skolledningen visar att de har en positiv syn på simundervisningen tycker han att det är lättare att få med sig övriga lärare på skolan.

De flesta av idrottslärarna anser att det inte får så mycket stöd, simundervisning är lika med pengar. Många anser att skolledningen vill spara pengarna eller lägga pengarna på annat. Men gemensamt för samtliga skolor är att sedan Lgr 11 kommit och det blivit ett krav att kunna simma för att få betyg har skolledningen visat ett större intresse för simundervisningen.

Hur stort utrymme får simundervisningen?

Tony tycker att det är svårt att få tiden att räcka till. Ibland blir det så att det bara ges ett tillfälle för eleverna att visa upp sin kunskap. Detta för att det inte finns någon annan tid att ta av. All simundervisning ska helst ske under idrottslektionerna. Men ibland måste vi erbjuda simskola på loven för de elever som ligger i riskzon att inte uppnå kunskapskraven.

Lotta tycker inte att simundervisningen får så mycket utrymme som den borde ha, den prioriteras inte alls. Eftersom bassängen inte finns på skolan så tar det tid att ta sig dit. Ingen annan lärare vill ge sin tid till oss för att vi ska kunna bedriva vår simundervisning. *Hur ska man hinna till simhallen, byta om, simma, byta om igen och sen tillbaka på 45 minuter? Skolan borde lägga extra tid på simundervisningen för det här blir inte bra”(Lotta).*

Hanna säger att tack vare engagemanget och den hjälp som vi får ifrån fritidshemmet kan vi bedriva en god simundervisning. De tar tillsammans med siminstruktören hand om all simundervisning fram till årskurs fyra. *Som det ser ut nu vet jag inte hur jag skulle kunna få in simundervisningen i schemat om fritids skulle vara tvungna att sluta.*(Hanna)

Per tycker inte att skolledningen bär ansvaret i denna fråga, för det är inte de som lägger ut timplaneringen kring hur många timmar som ska finnas till simundervisningen. *Detta beslut tas högre upp. De ser kanske inte samma verklighet som jag gör* (Per).

Samtliga idrottslärare är överens om att simundervisningen behöver mer tid än vad som ges, men att det inte finns någon tid att ta från.

Analys av resultat

Här kommer jag att analysera det resultat som jag fått in ur ett didaktiskt perspektiv och ur ett ramfaktorteoretiskt perspektiv. *Idrottslärares definition av simkunnighet och planering av lektion* kommer jag att analysera ur ett didaktiskt perspektiv och *Faktorer som påverkar simundervisningen i skolan* kommer jag att analyseras ur ett ramfaktorteoretiskt perspektiv.

Av de som jag intervjuade så skiljde definitionen av simkunnighet till en viss del. 2 av 7 idrottslärare hade en annan definition än den som Svenska livräddningssällskapet(1998) rekommenderar. Dessa två som hade en annan definition har tagit sin examen i ett annat land. Selander (2001) påstår att det finns en risk att lärarens egna traditioner, bakgrund och utbildning kan påverka undervisningsprocessen(s.22). Skulle detta kunna vara orsaken till att

De flesta av idrottslärares arbetar med en tydlig progression i sin simundervisning. Framst idrottslärares i låg – och mellanstadiet. De har en plan för vad som ska ske i varje årskurs för att eleverna ska uppnå en maximal utveckling. Idrottslärares visar att de har tänkt igenom undervisningsprocessen genom att de har en tydlig progression om hur simundervisningen ska läggas upp. Vilket visar att de tagit hänsyn till de didaktiska frågorna, som är en förutsättning för en lyckad undervisningsprocess (Larsson och Meckbach 2007, s. 13).

Samtliga idrottslärare var överens om att det finns många hinder som gör att det är svårt för dem att bedriva en god simundervisning. Till största delen sådana faktorer som idrottslärarna inte själva kan påverka. En skola får hjälp av idrottslyftet att bedriva en god simundervisning medan de andra skolorna får bedriva sin undervisning själv. Det innebär att de olika skolorna styrs av olika ramar i sin undervisningsprocess (Linde, 2006. s 52).

Andra faktorer som idrottslärarna upplevde styrde deras simundervisning var att det var svårt att få tider i simhallen, tid till simundervisningen, skolans ekonomi, stöd från övriga idrottslärare och skolans läge. Ramfaktorteorin bygger på att det är dessa ramar som skapar utrymmet där undervisningsprocessen ska äga rum. Det går inte att förutspå vilka ramar som kommer att påverka undervisningsprocessen men däremot kan man efteråt se vilka ramar som möjliggjorde eller omöjliggjorde undervisningsprocessen (Lundgren 1994, s.33)

Samtliga idrottslärare är eniga om att simundervisningen får alldeles för lite utrymme i skolundervisningen. Det är svårt att hinna med allt som behövs göras men det måste göras. Antigen får man försöka anpassa undervisningen efter dessa ramar som finns eller så får man som pedagog anpassa målen efter ramarna (ibid. s.36).

Det ser ungefär ut på samma sätt på alla skolor, simundervisningen ligger inte på första plats i prioriteringslistan. Samtliga idrottslärare är överens om att simundervisningen har fått mer uppmärksamhet när man införde kunskapskrav redan i årskurs sex. Om ett tydligt mål finns för en process måste ramarna anpassas för att göra den processen möjlig (Lundgren, 1994, s.36). I detta fall finns ett tydligt mål, kunskapskraven, vilket har bidragit till att skolläningen är mer medvetna om simundervisningen.

Diskussion

Syfte med denna studie har varit att undersöka vilka olika faktorer som påverkar idrottslärnarnas arbetssätt för att eleverna ska uppnå kunskapskravet i momentet simning. I detta avsnitt kommer jag att diskutera utifrån de svar som jag har fått samt att jämföra mitt resultat med tidigare forskning.

Resultatdiskussion

I denna studie har jag fått reda på hur idrottslärnarnas simundervisning ser ut och vad som påverkar den. Jag har utifrån intervjuer med idrottslärnarna fått svar på deras definition av simkunnighet, vilka hinder eller möjligheter som de ser för att kunna bedriva en god simundervisning. De har även beskrivit på ett övergripande plan om hur deras simundervisning ser ut samt vilket stöd de får från ledningen på skolan.

De flesta av pedagogerna använder sig av samma definition av simkunnighet som svenska livräddningssällskapet. Tack vare nya Lgr 11 (Skolverket 2011) tycker idrottslärnarna att det är enkelt att se vad som förväntas av eleverna i momentet simning. Detta var också ett mål för eleverna i årskurs fem i Lpo94 (Skolverket 1994) vilket förmodligen är orsaken till att idrottslärnarna redan använder sig av det begreppet.

Kunskapskraven i Lgr 11 är tydliga av vad som förväntas av eleverna i momentet simning. De två idrottslärare som använde sig av en annan definition på simkunnighet. Båda har tagit sin idrottslärarexamen i ett annat land än Sverige. Kan detta vara orsaken till att deras definition skiljer sig ifrån övriga idrottslärare. Kraepelien – Strid(2007) poängterar att det är mycket viktigt att den som lär ut simning måste behärska de olika färdigheter som eleverna förväntas lära. En färdighet måste vara att idrottslärnarna vet innebörden av att vara simkunnig. Hur ska man annars kunna lära ut det?

Av de idrottslärare i låg och - mellanstadiet som bedriver sin undervisning själv och inte tar hjälp av instruktörer på simhallen, beskriver att de arbetade med en tydlig progression. Ur ett didaktiskt perspektiv strävade idrottslärnarna i låg – och mellanstadiet efter att ha en väl planerad undervisningsprocess. Där de tagit ställning till *vad* undervisningen innehåller, *varför* man undervisar, *när* man undervisar *hur* undervisningen läggs upp, *för vem* man undervisar och *vem* som undervisar (Larsson & Meckbach 2010, s.21-22). Frågan är om

siminstruktörerna också har ett didaktiskt tänk? Hur ska de kunna möta eleven på det plan han eller hon ligger på i lärandeprocessen om de inte har någon tidigare relation? Ger vi verkligen eleverna de bästa förutsättningar att bli simkunnig om vi hyr in hjälp utifrån?

Det skulle också kunna ses ur ett ramfaktorteoretiskt perspektiv då själva undervisningsprocessen formas av en rad olika ramar som sedan påverkar resultaten (Linde, 2006. s 52). I detta fall är tiden en påverkande faktor till att idrottsläraren själv inte har möjlighet att leda simundervisningen.

Samtliga pedagoger var överens om att det fanns gott om möjligheter för att bedriva en god simundervisning som skulle bidra till en god måluppfyllelse i momentet simning. Tyvärr begränsades det av en rad olika hinder som satte stopp för simundervisning. Faktorer som påverkade undervisningen var brist på tider i simhallen, tid, ekonomin, stöd från övrig personal och skolledning. Faktorerna som begränsade simundervisningen kunde variera mellan skolorna men något som var återkommande för alla skolor var främst tiden skolorna fick tilldelat i simhallen. Efter att Lgr 11(Skolverket 2011) kommit och eleverna ska få betyg redan i årskurs sex, blir det mer synligt om skolorna inte erbjuder eleverna en god simundervisning. Det skulle kunna vara orsaken till att det är svårt för skolorna att få tider i simhallen. Om jag skulle jämföra min studie med de tidigare undersökningarna som Skolverket(2003 och 2010) har gjort. Kan man se skillnader, i min undersökning var de ekonomiska faktorerna den vanligaste faktorn som påverkade undervisningen. Om jag hade gjort min undersökning innan Lgr 11(Skolverket 2011) kommit är frågan om jag hade fått samma svar. Skulle det kunna vara så att de nya kunskapskraven och betyg i årskurs sex är en orsak till att flera skolor vill ha tider i simhallen.

Ur ett ramfaktorteoretiskt perspektiv kan man dra slutsatsen att idrottslärarna inte var nöjda med det utrymme där deras undervisningsprocess ska äga rum (Lundgren Ulf 1994, s 52). Simundervisningen är väldigt speciell ur det perspektivet att det kräver vatten för att kunna genomföra det. Att våga gå utanför ramarna och hitta nya vägar är svårt i detta fall, här krävs det stöd och hjälp från kommunen och staten att hitta lösningar.

Uppföljningen som Skolverket(2010) gjorde på sin studie visade det sig att elever som hade fått ta del av simundervisning i de tidigare skolåren hade lättare att uppnå målen än de elever som började med simundervisning i årskurs fyra eller senare.

I min undersökning bedrev alla idrottslärare simundervisning redan ifrån årskurs 2, alla undervisade dock inte själva en del fick hjälp ifrån fritids och även siminstruktörer från

simhallen. Tack vare att idrottslärarna redan i de lägre årskurserna introducerar sina elever för vatten så skapas en god vattenvana vilket gör att eleverna ges bättre möjligheter att lära sig att simma. Samtliga idrottslärare var överens om att skolans ekonomi och övriga lärares engagemang var två bidragande faktorer till att det var svårt att genomföra simundervisningen. Om det var så att ekonomin och övriga lärare hade haft en positiv syn på simundervisning så hade kanske alla idrottslärarna själva kunnat bedriva simundervisningen för skolans elever vilket kanske hade kunnat resultera i bättre måluppfyllelse.

Jag är förvånad över hur lite pengar och tid det läggs på simundervisningen. Hur en regering kan öka kraven på eleverna i moment simning men inte bidra med mer undervisningstid. Hur är det möjligt att en idrottslärare ska kunna bedriva en god simundervisning utan resurser? Tänk om eleverna som ska utveckla sin läsförmåga tvingas göra det utan böcker, skulle det vara okej?

Jag trodde att idrottslärarna skulle uppleva kulturella och sociala skäl som ett hinder i deras simundervisning. Men så var inte fallet, inte någon av idrottslärarna tog upp det som ett problem. Antingen för att de inte ser det som ett problem eller så upplever de att det finns andra problem som är större och påverkar simundervisningen ännu mer. Jag tycker att simundervisningen är ett alldeles för stort moment att lägga på idrottsundervisningen med tanke på den tid som idrottsundervisningen är tilldelad. Jag är besviken på hur lågt regeringen prioriterar simundervisningen samtidigt som jag förstår att det måste finnas pengar för att det ska vara möjligt. De faktorer som påverkar simundervisningen anser jag vara svåra att förändra om man inte får stöd uppifrån kommunen eller regeringen. Att vara simkunnig är inte bara ett kunskapskrav i Lgr 11 utan också en livförsäkring för ditt och andras liv.

Metoddiskussion

Jag valde att intervjua idrottslärarna för att jag tyckte att det var den bästa metoden för att undersöka mina frågeställningar. Jag hade som mål att få vetskap om vilka faktorer som påverkade deras simundervisning, vilka möjligheter och hinder som de stötte på. Att jag valde att intervjua idrottslärarna var för att jag trodde att jag skulle komma dem närmare och att få möjlighet att ställa följdfrågor. Jag upplevde att vi fick ett bra samtal men till en början kunde det vara lite stelt och anledningen till det kan ha varit att jag valde att spela in samtalen.

Faktorer som jag möjligtvis tror skulle kunnat ha påverkat min datainsamling är att det skulle kunna vara så att idrottslärarna berättat sådant som de tror att jag vill höra. Eftersom jag inte

gjort några observationer eller tagit del av deras pedagogiska planeringar i moment simning. Deras rädsla av att jag som student ska bedöma deras simundervisning.

Jag har ju endast använt mig av skolor inom samma kommun och i efterhand kan jag ångra mig att jag inte tog kontakt med skolor från någon annan kommun. Då det kan skilja sig mycket mellan olika kommuner vilket hade varit intressant att jämföra i min undersökning.

Att hitta tidigare forskning som dessutom är relevant att använda i min studie tycker jag har varit svårt. Den tidigare forskning som jag använt mig av tycker jag är relevant till min undersökning, den är trovärdig och tillförlitlig.

I efterhand har jag reflekterat över ifall jag har intervjuat för få personer. Jag borde ha kontaktat flera lärare. Om jag hade haft mer tid skulle jag nog gjort flera intervjuer. Egentligen var det inte intervjuerna i sig som tog tid utan att det tog tid att leta efter lärare som ville delta i min undersökning.

Käll – och litteraturförteckning

Backman, Jarl (1998). *Rapporter och uppsatser*.

Lund: Studentlitteratur.

Kraepelien-Strid Eva (2010). Simkunnighet är viktigt eller...?. I Larsson Håkan & Meckbach Janne (red) *Idrottsdidaktiska utmaningar*. (s.164-175)

Stockholm: Liber.

Larsson Håkan & Meckbach Janne(2010). Idrottsdidaktiska utmaningar- en introduktion. *Idrottsdidaktiska utmaningar*. (s.9-16)

Stockholm: Liber.

Lundvall Suzanne & Meckbach Janne (2010). Idrottsdidaktik- konsten att undervisa i idrott. I Larsson Håkan & Meckbach Janne (red) *Idrottsdidaktiska utmaningar*. (s.17-35)

Stockholm: Liber.

Lindblad Sverker, Linde Göran & Naeslund (1999). Ramfaktorteori och praktiskt förnuft. *Pedagogisk forskning i Sverige*, nr 1, s 93-109.

Tillgängligt på internet: <http://www.ped.gu.se/pedfo/pdf-filer/lilina.pdf> [2013-04-26]

Linde, Göran (2006). *Det ska ni veta!: en introduktion till läroplansteorier*.

Lund: Studentlitteratur.

Lundgren, Ulf P (1999). Ramfaktorteori och praktisk utbildningsplanering. *Pedagogisk forskning i Sverige*, nr 1, s.31-41.

Tillgänglig på internet: <http://www.ped.gu.se/biorn/journal/pedfo/pdf-filer/lundgren.pdf> [2013-04-26]

Nationalencyklopedin, *didaktik*.

Tillgänglig på internet : <http://www.ne.se/didaktik> [2013-04-15]

Skolverket (2010-12-21).”Uppföljning av simkunnighet i årskurs fem”

Tillgänglig på internet : <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2478> [2013-04-15]

Skolverket, (2004-06-10). *Tillsyn om simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*”

Tillgängligt på internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1461> [2013-04-15]

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr 11*
Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. Stockholm: utbildningsdepartementet.

Svenska livräddningssällskapet (2012). *Drunknings olyckor 2012*.

Tillgängligt på internet:

http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/dokument/2012/drunkningsolyckor-2012_just.pdf [2013-04-06]

Svenska Livräddningssällskapet (1998). *SLS 100 år Jubileumsbok 1898-1998*.

Stockholm: Svenska livräddningssällskapet.

Trots, Jan (1997). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet, Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.

Tillgänglig på internet : www.vr.se [2013-04-25]

Intervjuguide

Inledande frågor

- 1 Vilken utbildning har du?
- 2 Hur länge har du arbetat med simundervisning?
- 3 Har du någon instruktörsutbildning?
- 4 Hur definierar du simkunnighet?
- 5 Vilka personer är inblandade i skolans simundervisning?

Frågor om simundervisningen

- 6 Hur arbetar ni med att eleverna ska uppnå målet för simundervisningen?
- 7 Hur ser förutsättningarna ut för skolans simundervisning? (Närhet till simhall, resurser, tid, ekonomi).
- 8 Hur anser du att förutsättningarna inverkar på simundervisningen?
- 9 Vilka möjligheter upplever du att ni har att realisera uppnående målet för alla elever?
- 10 Vilka hinder upplever du att det finns för att realisera uppnående målet?
- 11 Vilka resurser har skolan för de elever som inte uppnår målet?
- 12 Vilket stöd får ni från skolans ledning för att uppnående målet ska kunna uppnås för skolans elever?
- 13 Vilka satsningar görs från kommunens/skolans sida på simundervisningen?